

İstanbul Hukuk Mecmuası

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Başvuru: 19.11.2019
Revizyon Talebi: 09.12.2019
Son Revizyon Tarihi: 17.12.2019
Kabul: 18.12.2019

FIFA Transfer Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması

Feyza Başar*

Öz

Çocukların korunması hem hukuki hem de sosyal yönden büyük önem taşımakta ve toplumdaki her aktörü yakından ilgilendirmektedir. Son yıllarda tüm spor dallarında ancak özellikle futbolda çocuk sporcuların yüksek hareketliliğe sahip olmaları, onların haklarının yeterince korunup korunmadığı yönünde kaygıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum, başta Fédération Internationale de Football Association (FIFA) ve Union of European Football Associations (UEFA) olmak üzere uluslararası, bölgesel ve ulusal futbol otoritelerini çocuk korumasına yönelik gerekli hukuki düzenlemeleri yapmaya yöneltmiştir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS) gibi çocuk haklarını koruyan uluslararası sözleşmeler ve bu sözleşmelere taraf olan devletlerin kendi ulusal düzenlemeleri, çocuk sporcuların futbol üzerinden duygusal ve fiziksel zarara, ekonomik istismara ve insan kaçakçılığına maruz kalmaları gibi sorunlarla başa çıkmakta yetersiz kalmıştır. Bu uygulamaların çocuklar üzerinde yarattığı zararlı etkiyi bertaraf etmeyi amaçlayan FIFA, futboldaki diğer ilgililerle birlikte, uluslararası futbolcu transferlerine yönelik katı kurallar geliştirmiş ve uygulamaya koymuştur. İlk olarak 2001 yılında yürürlüğe giren FIFA Futbolcuların Statü ve Transferleri Talimatı (FSTT) 2005, 2009 ve 2015 yıllarında genç oyuncuların koruma kapsamının genişletilmesi amacıyla değişikliğe uğramıştır.

Bu çalışmada, çocuk futbolcuların korunmasına ilişkin FIFA uluslararası transfer yasağının ve bu yasağa getirilen istisnaların gelişimi ve nasıl uygulandığı örnek Court of Arbitration for Sports (CAS) kararları ışığında değerlendirilecektir. Bunun nedeni CAS'ın sadece bu hukuki düzenlemelerin ilgililer tarafından ihlal edilmesi ile ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünü sağlayan en yüksek tahkim otoritesi olmakla kalmayıp aynı zamanda belirli hükümleri inceleyerek ve yorumlayarak aldığı kararlar ile uygulamaya yön veriyor olmasıdır. Bu anlamda CAS, FIFA'nın ortaya koyduğu hukuki çerçevenin ayrılmaz bir parçasıdır.

Anahtar Kelimeler

Çocuk hakları, futbol, FIFA Futbolcuların statüleri ve transferleri talimatı, Uluslararası transfer, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

The Protection of Child Rights Under the FIFA Transfer System

Abstract

The protection of minors is an important legal and social issue which concerns all stakeholders. Recently, the high mobility level of minors within the football industry has raised questions about their welfare and rights. Particularly, the exposure of young players to emotional and physical harm, financial exploitation, and human trafficking through engaging with football are the most crucial subjects in this field. This fact has been motivated international, regional and national football authorities like the *Fédération Internationale de Football Association (FIFA)* and the *Union of European Football Associations (UEFA)* to develop a necessary legal framework for the protection of children.

* Sorumlu Yazar: Feyza Başar (Dr. Öğr. Üyesi), İstanbul Gedik Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, İstanbul, Türkiye.
E-posta: feyzabasar@avrupaforumu.org.tr ORCID: 0000-0001-6641-1708

Atf: Başar F, "FIFA Transfer Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması" (2019) 77(2) İstanbul Hukuk Mecmuası 747.
<https://doi.org/10.26650/mecmua.2019.77.2.0009>

International agreements such as the United Nations Convention on the Rights of the Child and the national legislations of the States that are parties to these agreements have not been adequate to provide child athletes with enough protection from emotional and physical harm, economical exploitation and human trafficking. With a view to protecting minors from the detrimental impacts of such practices, FIFA, together with other stakeholders in football, has developed and implemented strict regulations for international transfers. Originally adopted and introduced in 2001, the Regulations on the Status and Transfer of Players (RSTP) that govern the international transfer of minors, went through modifications in 2005, 2009, and 2015 to expand its scope to improve the protection given to young players.

In this paper the protection of child rights shall be considered and reviewed under the FIFA and UEFA rules and regulations in the light of the CAS decisions. This is because the CAS has been an integral part of this regulatory regime for not only being a supreme arbitral authority resolving disputes related to the violations of the framework by football stakeholders but for also clarifying its practical operation through its jurisprudence by examining and interpreting its specific provisions.

Keywords

Child rights, football, FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players, international transfer, United Nations Convention on the Rights of the Child

Extended Summary

The protection of minors is very significant from a social and legal perspective and concerns everyone in society. However, the protection of minors is relatively a new topic since the professional training of coaches in this regard started during the mid 90's. On the other hand, the increase in cross-border movements due to economic, political, social and environmental reasons has revealed the vulnerability of children who are affected by this fact more than anyone else. The children and their families who have not been able to find sufficient education, care, health services and social opportunities in their own or host countries consider sport, and especially football, as a means of breaking away. As the commercial value of football and competition among the clubs has increased in Europe, scouting and transferring young talents from the countries in Africa, Latin America and Asia with low cost and less effort has become more profitable for the European clubs. There has been a growing concern linked to the transfer of minors that larger football clubs are attracting young overseas talents to their academies and this is undermining the efforts of many smaller clubs to invest in the education and training of such talents.

Realising the graveness of the situation, the European Union (EU) took the initiative to raise awareness for more effective protection of minors in sport. The 2000 Nice Declaration on Sport expressed "concern about commercial transactions targeting minors in sport, including those from third countries, inasmuch as they do not comply with existing labour legislation or endanger the health, and welfare of young sportsmen and women." By the same token, in 2007, the European Commission issued a White Paper on Sport which states that "whilst the movement of minors in sport across frontiers may fall short of the legal definition of trafficking,

the exploitation of young players continues to be a problem in the EU.” In this White Paper, the Commission refers to the reports that an international network managed by agents takes very young players to Europe especially from Africa and Latin America and the children who are not selected by the clubs are then abandoned in those foreign countries all alone, subject to further exploitation. The European Parliament also shared similar concerns through the Belet and Mavrommatis Reports. The EU institutions’ approach was supported by the political commitment of the EU Member States, which culminated in the drafting of Article 165 of the Treaty on the Functioning of the European Union, which grants a supporting competence in the field of sport. The wording of Article 165 (2) is as follows: “The Union shall contribute to the promotion of European sporting issues, while taking account of the specific nature of sport, its structures based on voluntary activity and its social and educational function.”

In 2010, the European Sports Forum held in Madrid discussed a number of issues related to the use of young people in sport including overtraining and exploitation, missed education opportunities, the use of doping substances, and sexual abuse and harassment. Although the UN Convention on Rights of the Child does not have any provisions directly related to sport, many provisions of this Convention may still be considered as the legal basis of the protection of minors in sport. The Convention’s ultimate objective is to guarantee the sound development and progressive empowerment of children and adolescents, and it provides a wide range of safeguards to ensure their protection from all forms of abuse, neglect, violence and exploitation. These safeguards are directly relevant to minors in sport. Under the Convention, the States are responsible for taking all appropriate legislative, administrative, social and educational measures to protect the child from all forms of physical or mental violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation, including sexual abuse, while in the care of parent(s), legal guardian(s) or any other person who has the care of the child.

Having realised the intense movement of minors across borders to play football in foreign countries endangering their health and welfare, the Fédération Internationale de Football Association (FIFA) started to establish basic principles to protect them in 1990. In 2001, FIFA developed a regulatory framework composed of a set of provisions within its Regulations on the Status and Transfer of Players (RSTP) which govern the international transfer of minors. This framework went through modifications in 2005, 2009, and 2015 to expand its scope and to improve the protection provided to minor players. The Court of Arbitration for Sport (CAS) is an integral part of this regulatory regime as a supreme arbitral authority, which clarifies its practical operation through its jurisprudence by examining and interpreting its specific provisions. In this respect, the *Midjylland* Case, the *Elmir Muhic* Case, the *Vada I* and *Vada II* Cases, *Barcelona*,

Real Madrid and *Atletico Madrid* Cases are main cornerstones in the implementation of the substantive and procedural rules of the RSTP.

Article 19 of the FIFA RSTP provides that international transfers of players are only permitted if the player is over the age of 18. Three exceptions to this rule apply. First, if the player's parents move to the country in which the new club is located for reasons not linked to football. Second, the transfer takes place within the territory of the EU or EEA and the player is aged between 16 and 18, subject to the new club fulfilling a number of minimum obligations including the provision of education, training and accommodation. Third, the player lives no further than 50 km from a national border and the club which the player wishes to be registered in the neighbouring association is also within 50 km of that border. The rule takes effect only if there is a maximum distance between the player's domicile and the club's headquarters and the minor must continue to live at home. FIFA has accepted two further exceptions with regard to unaccompanied refugee players, and exchange students. The prohibition on the transfer of minors also extends to first registrations of non-national minors. Besides the substantive provisions laid out in Article 19 and 19bis, a key procedural requirement for any international transfer is the issuance of the International Transfer Certificate (ITC) by the player's former association within whose territory his/her new club is based. The FIFA Players' Status Committee (PSC) is authorised to inspect and approve every international transfer and every first registration of minors in football. National associations are required to submit an application to the Sub-Committee appointed by the PSC to seek an approval before registering any minor. In addition, FIFA has also developed a Transfer Matching System (TMS), the web-based information processing system for international transfers. The system has been proven very successful so far and the CAS decisions in *Barcelona*, *Real Madrid* and *Atletico Madrid* Cases, with the *Chealsea* decision on its way, shed further light on the effective implementation of the system despite certain contradictions.

FIFA Transfer Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması

Giriş

Çocukların¹ korunması hem hukuki hem de sosyal yönden büyük önem taşımakta ve toplumdaki her aktörü yakından ilgilendirmektedir. Bununla birlikte sporda çocuk koruması aslında yeni bir konu sayılmaktadır. Nitekim bu alandaki profesyonel eğitim, özellikle antrenörlere yönelik olarak ancak 90'lı yılların ortalarında verilmeye başlanmıştır.² Ancak son yıllarda ekonomik, siyasi, sosyal ve çevresel nedenlerle ülkeler arasındaki göç hareketlerinin artması, bu durumdan en çok etkilenen çocukların hassasiyetlerini de gözler önüne sermiştir. Kendi ülkesinde veya gittiği ülkede yeterli eğitim, bakım, sağlık imkânları ve sosyal olanaklardan yararlanamayan çocuklar ve aileleri kurtuluşu sporda ve özellikle de futbolda görmeye başlamıştır. Nitekim Avrupa ülkelerinde futbolun ekonomik değeri ve kulüpler arası rekabet arttıkça, Afrika, Güney Amerika ve Asya ülkelerindeki yetenekli çocukları daha düşük bir maliyetle ve daha az rekabetçi bir ortam içinde keşfedip kendi ülkelerine getirmek de Avrupalı kulüpler açısından daha kârlı bir hale gelmiştir.

Özellikle Afrikalı futbolcuların Avrupa'daki profesyonel futbol kulüplerince istihdam edilmelerinin geçmişi kolonyal döneme kadar gitmektedir. Afrika'da kolonileri olan Avrupalı devletlerin futbol kulüpleri, Afrikalı genç yeteneklerden en çok yararlanan kulüpler olmuşlardır. Gerçekten de 1938 yılı itibariyle 140'tan fazla Afrikalı oyuncunun Fransız birinci ve ikinci liglerinde oynadığı tespit edilmektedir.³ Yine Afrikalı oyuncuların Portekiz futbolunda boy göstermeye başlamaları geç-kolonyal döneme dayanmaktadır. Bu dönemde Sporting Lisbon, Benfica ve Porto kulüpleri Afrika'daki kulüpler ile ilişkiler geliştirmiş; keşfetmek, geliştirmek ve sonunda kendi kulüplerine kazandırmak için izleyici-seçici antrenörlük (scouting) ağırları oluşturmuşlardır.⁴ Ancak Afrika kıtasından Avrupa'ya doğru olan çocuk futbolcu akımı kolonyal dönem sonrasında da devam etmiş, hatta Paul Carlier 1990'lı yılların başlarında, kulüpler ve menajerler tarafından Afrika'dan Belçika'ya deneme amaçlı getirilip başarılı olamayınca terk edilen çocukların korunmasına yönelik olarak "Spor ve Özgürlük" isimli baskı grubunu kurmuştur. Söz konusu grup, Belçika'daki herhangi bir kulüple sözleşme imzalayamayan çocukların bu denemeleri ayarlayan kişiler tarafından evlerine geri götürülmeyip yasa dışı göçmenler olarak

¹ Bu çalışmada "çocuk" BMÇHS'nin 1. Maddesi ile uyumlu olarak, erken yaşta reşit olma durumu hariç, 18 yaşını doldurmamış her insan anlamında kullanılmaktadır. FIFA'nın hukuki düzenlenmelerinde ise yine 18 yaşını doldurmamış sporcular için "küçük (minor)" ifadesi kullanıldığından "çocuk" ve "küçük" ifadeleri çalışma boyunca 18 yaşını doldurmamış bireyler anlamında kullanılacaktır.

² Kristin Malkin, Lynne Johnston and Celia Brackenridge, 'A Critical Evaluation of Training Needs for Child Protection in UK Sport' (2000) *Managing Leisure* 5(3), <<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13606710050084847?needAccess=true>> Erişim tarihi 3 Mayıs 2019.

³ Bill Murray, *The World's Game- A History of Soccer* (University of Illinois Press 1998) 55.

⁴ Gary Armstrong, 'The Migration of the Black Panther: An Interview with Eusebio of Mozambique and Portugal' in G. Armstrong and R. Giulianotti (eds), *Football in Africa: Conflict, conciliation and community*, (Basingstoke and New York: Palgrave Macmillan 2004) 229.

Belçika sokaklarına terk edildiklerini ve pek çoğunun hayatta kalabilmek için cinsel istismara göz yumduklarını saptamıştır.⁵ Benzer olaylara İspanya’da, Güney Amerika ülkelerinden gelen çocuklar bakımından da rastlanmıştır.

Aslında bütün spor otoritelerinin çocuk istismarı sorununun farkında olup, bu sorunun çözümü için gerekli hukuki düzenlemeleri yapmaları ve davranış kılavuzları oluşturması gerekmektedir.⁶ Nitekim pek çok ülkenin ulusal hukuklarında çocuk haklarını korumaya yönelik önemli değişiklikler de yapılmıştır. Buna rağmen çocuk istismarı konusu, Avrupa futboluna damgasını vurmaya devam etmiştir. Bu konuda duyulan endişeyi en iyi yansıtan ilk örneklerden biri Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu’nun, menajerler tarafından satın alınıp kulüplere teklif edilmek üzere Kuzey Avrupa ülkelerine getirilen genç Afrikalı oyuncuların sorunlarına ilişkin soruşturma başlatması olmuştur. Komisyon tarafından 1999 yılında yayımlanan rapor, genç Afrikalı futbolculardan etkin olarak modern zaman köleliği yaratılması tehlikesine dikkat çekmektedir.⁷

Bu alanda yaşanan yoğun hareketlilik başta Fédération Internationale de Football Association (FIFA) ve Union of European Football Associations (UEFA) olmak üzere uluslararası, bölgesel ve ulusal futbol otoritelerini çocuk korumasına yönelik gerekli hukuki düzenlemeleri yapmaya yöneltmiştir. Özellikle FIFA, 1990 yılında durumun farkına varıp temel ilkeleri oluşturmaya başlamış ve 2001 yılında FIFA, UEFA ve Avrupa Birliği Komisyonu arasında varılan anlaşma sonucunda Futbolcuların Statü ve Transferleri Hakkındaki Talimata küçüklerin korunmasına ilişkin hükümler eklenmesine karar verilmiştir. Bunun yanında yine FIFA tarafından Transfer Eşleştirme Sistemi geliştirilmiştir.

I. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

Spor, disipline ilişkin kültürel normların ve yoğun bedensel faaliyetlerin vurgulandığı bir alandır ve bu durum çocuk sporcuların duygusal ve fiziksel şiddete maruz kalmaları tehlikesini ortaya çıkarmaktadır.⁸ Çocuk Haklarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (BMÇHS), rekabetçi sporlar ve bunların çocuk hakları üzerindeki etkisi bir yana, çocukların sporda korunmasına ilişkin doğrudan herhangi bir hüküm içermemektedir. Uzmanlara göre bu durum, sporun toplum içindeki pozitif imajından, yönetim kadrolarındaki bilinç eksikliğinden ve bu alandaki savunma gruplarının

⁵ Peter Donnelly and Leanne Petherick, ‘Workers’ Playtime? Child Labour at the Extremes of the Sporting Spectrum’ (2004) 7 (3) Sport in Society 301.

⁶ Michael Turner and Paul McCrory, ‘Child protection in sport’ (2004), British Journal of Sports Medicine, <<https://bjsm.bmj.com/content/bjsports/38/2/106.full.pdf>> Erişim Tarihi 15 Ekim 2019.

⁷ Paul Darby, ‘Out of Africa: The Exodus of Elite African Football Talent to Europe’ (2007) 10 Working USA: The Journal of Labor and Society, 451.

⁸ Inger Eliasson, ‘The Gap Between Formalised Children’s Rights and Children’s Real Lives in Sport’ (2015) 52 International Review for the Sociology of Sport 3.

yokluğundan veya eksikliğinden kaynaklanmaktadır.⁹ Başka bir ifadeyle spor, çocuk koruması bağlamında sıklıkla gündeme geldiği halde BMÇHS'nin hükümlerinde doğrudan düzenlenmemiş bir konudur. Bununla birlikte, temel amacı çocukların bedensel ve zihinsel olarak sağlıklı gelişimlerini garanti altına almak olduğundan BMÇHS, onların her türlü taciz, ihmal, şiddet ve istismardan korunmasına yönelik tedbirler getirmekte ve bunlar çocuk sporcuları da doğrudan ilgilendirmektedir.

BMÇHS dünyanın en fazla ülkesi tarafından kabul edilmiş insan hakları sözleşmesi olarak gücünü, neredeyse her durumla bağlantı kurulabilecek hükümler içermesinden almaktadır. Sözleşme içeriğindeki 42 hükümden 37'sinin çocuk sporcularla doğrudan ilişkilendirilmesi mümkündür. Örneğin BMÇHS'nin 32. maddesinde, Taraf Devletlerin *“çocuğun ekonomik sömürüye ve her türlü tehlikeli işte ya da eğitime zarar verecek ya da sağlığı veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ya da toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı korunma hakkını”* kabul ettiklerini düzenlenmiştir. Aynı hüküm 2. parafının son bendinde sözleşmeye taraf olan devletlere bu maddenin etkili biçimde uygulanmasını sağlamak için ceza veya başka uygun yaptırımlar öngörmeleri yükümlülüğünü de getirmiştir. Bu hüküm çocuğun eğitime zarar verecek, ailesinden ve/veya alışkın olduğu sosyal çevreden uzak kalarak zihinsel, ruhsal ve hatta bedensel bütünlüğüne zararlı olabilecek ve ekonomik olarak sömürülmesine yol açabileceğinden küçük futbolcuların uluslararası transferlerini yasaklayan kuralın temel dayanağını oluşturmaktadır. Benzer şekilde, BMÇHS'nin 28. maddesinde düzenlenen eğitim hakkının yansımalarını küçük futbolcuların uluslararası transfer yasağı kuralına getirilen istisna hükümlerinde bulmak mümkündür.¹⁰ Yine yasadışı uyuşturucu madde kullanımından korunma hakkı (madde 33), her türlü cinsel sömürü ve suiistimalden korunma hakkı (madde 34), kaçırılma, satılma ve fuhuşa konu edilmekten korunma hakkı (madde 35), çocuk sporcular bakımından da uygulama alanına sahip olacaktır. Aynı şekilde, mağdur çocuğun rehabilitasyonuna ilişkin bakım hakkı (madde 39) ve adil yargılanma hakkı (madde 40) da yine çocuk sporcuları doğrudan ilgilendiren haklardır.

BMÇHS çocuk haklarına ilişkin hemen hemen her konuyu kapsamakta olan uluslararası bir insan hakları sözleşmesidir. İnsan hakları, *“bireyleri ve grupları temel özgürlükler, haklar ve insanlık onuruna müdahale eden eylem ve ihmallerden koruyan evrensel hukuki teminatlar”* olarak tanımlanmaktadır.¹¹ Bu hakların gerçekleştirilmesi sorumluluk sahibinin- ki bu genellikle devlettir- insan haklarına saygı duyulması, bunların korunması ve uygulanması için sürekli çaba göstermesini ve hak sahiplerinin de bunları talep etmesini gerektirir. İnsan haklarının da sporla

⁹ Paulo David, *Human Rights in Youth Sport*, (Routledge 2004) 26.

¹⁰ Gerek küçük futbolcularına uluslararası transfer yasağı kuralına gerekse bu kuralın istisnalarına makalenin 2. bölümünde ayrıntılı olarak yer verilecektir.

¹¹ United Nations (UN), *Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation* (2012) United Nations Human Rights Office of the High Commissioner New York.

ilişkili kabul edilemez istismar halleri ile mücadelede ve bunların önlenmesinde çok önemli bir rol oynadığı şüphesizdir. Hatta insan hakları kapsamında çocuk haklarının gittikçe daha fazla ön plana çıkması, çocuk sporculara verilen desteğin kalitesinin artmasına da katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte, çocuk haklarını koruyan uluslararası sözleşmeler ve bu sözleşmelere taraf olan devletlerin kendi ulusal düzenlemeleri, çocuk sporcuların futbol üzerinden duygusal ve fiziksel zarara, ekonomik istismara ve insan kaçakçılığına maruz kalmaları gibi sorunlarla başa çıkmakta yetersiz kalmıştır. Bu uygulamaların çocuklar üzerinde yarattığı zararlı etkiyi bertaraf etmeyi amaçlayan FIFA, futboldaki diğer ilgililerle birlikte, uluslararası futbolcu transferlerine yönelik katı kurallar geliştirmiş ve uygulamaya koymuştur.

İlk olarak 2001 yılında yürürlüğe giren FIFA Futbolcuların Statüleri ve Transferleri Talimatı (FSTT) 2005, 2009 ve 2015 yıllarında genç oyuncuların koruma kapsamının genişletilmesi amacıyla değişikliğe uğramıştır. FIFA'nın yayınladığı 2018 yılına ait Küresel Transfer Pazarına İlişkin Rapor'da¹² yer alan verilere göre 2018 yılında tescil için başvurusu yapılan 18 yaşın altındaki küçük futbolcu sayısı bakımından 3754 ile yeni bir rekora ulaşılmıştır. Toplamda 3754 olan başvuru sayısının %12'si reddedilmiş, %88'i ise kabul edilmiştir. Söz konusu raporda yayınlanan veriler, futbolcuların statü ve transferlerine ilişkin hukuki düzenlemelerin ilk kez yürürlüğe girdiği 2011 yılından itibaren tescil için başvurusu yapılan küçük futbolcuların sayısının her sene artış gösterdiğini ortaya koymaktadır.

II. FSTT Altında Çocuk Futbolcuların Korunmasına İlişkin Hukuki Çerçeve

FIFA'nın 1990 yılından itibaren çocuk futbolcuların korunmasına yönelik başlattığı çalışmalar, 2001 yılından itibaren somut şeklini almaya başlamıştır. 2007 yılında Avrupa Birliği Komisyonu'nun genç futbolcuların istismar edilmesine ilişkin endişelerini içeren bir rapor yayımlaması ise bu alandaki çalışmalara ivme kazandırmıştır.¹³ Sonuç olarak, 2005 ve 2009 yıllarında FSTT değişikliğe uğramış ve küçüklerin korunmasına ilişkin hükümler genişletilmiştir. FIFA'nın bu çabaları CAS tarafından da desteklenmiş ve 2009 yılında verdiği *FC Midtjylland Kararı*¹⁴ FIFA düzenlemelerinin hukuka uygun olduğuna karar vermiştir.

FSTT'nin 19. maddesi, çocuk futbolcuların korunmasına ilişkin olarak FIFA tarafından geliştirilen hukuki çerçevenin merkezinde yer alan hükümdür ve aşağıdaki düzenlemeyi içermektedir:

¹² FIFA, Transfer Matching System, Global Transfer Market Report 2018, Men's Football, A Review of All Football Transfers in 2018 (2019) 41, <https://www.fifatms.com/wp-content/uploads/dlm_uploads/2019/01/fifa_tms_gtm_men_A4_online_f01.pdf> Erişim Tarihi 30 Eylül 2019.

¹³ Commission of the European Communities, White Paper on Sport, COM (2007) 391 final.

¹⁴ CAS 2008/A/1485 *FC Midtjylland v FIFA*.

“Madde 19- Küçüklerin Korunması

1. *Futbolcuların uluslararası transferlerine ancak futbolcunun yaşı 18'in üzerinde ise izin verilecektir.*
2. *Bu kurala aşağıdaki üç istisna uygulanacaktır:*
 - a) *Futbolcunun anne ve babasının yeni kulübün bulunduğu ülkeye futbola ilgisi olmayan bir nedenle taşınmış olmaları halinde.*
 - b) *Transferin Avrupa Birliği (AB) ya da Avrupa Ekonomik Alanı (EEA) sınırları içinde gerçekleşmesi ve futbolcunun 16 ile 18 yaş arasında olması halinde. Bu durumda yeni kulüp aşağıda yer alan minimum yükümlülükleri yerine getirmek zorundadır:*
 - i. *Futbolcuya, en yüksek ulusal standartlar çizgisinde antrenman ve yeterli futbol eğitimi sağlaması.*
 - ii. *Futbolcuya, profesyonel futbol oynamayı bırakması halinde futboldan farklı bir kariyer takip etmesini sağlayacak akademik ve/veya okul ve/veya mesleki eğitim ve/veya antrenman teminatı vermesi.*
 - iii. *Futbolcunun en iyi şekilde bakımı (ev sahibi aile ile birlikte veya kulübün konaklama yerinde en uygun standartlarda yaşama olanağı sağlanması, kulüp tarafından bir mentor atanması, vb.) için gerekli bütün düzenlemeleri yapması.*
 - iv. *Böyle bir futbolcuyu tescil etmesi halinde, ilgili federasyona yukarıda sayılan yükümlülükleri yerine getirdiğine dair kanıt sunması.*
 - c) *Futbolcunun ulusal sınırına 50 km. 'den daha uzun olmayan bir mesafede ikamet etmesi ve komşu ülke federasyonuna tescilli kulübün ulusal sınıra 50 km. 'lik bir mesafe içinde kalması halinde. Futbolcunun ikamet yeri ile kulüp merkezi arasındaki mesafenin 100 km. 'yi aşmaması gerekmektedir. Bu durumda, futbolcu ailesi ile birlikte yaşamaya devam etmeli ve her iki federasyon da buna açık rızalarını göstermelidirler.*
3. *Bu maddede yer alan hükümler daha önce hiçbir kulübe tescil edilmemiş, ilk kez tescil edilmek istediği ülkenin vatandaşı olmayan ve ilgili ülkede aralıksız en az beş yıl yaşamış olan futbolcu hakkında da uygulanır.*
4. *2. paragraf kapsamındaki her uluslararası transfer ve 3. paragraf kapsamındaki her ilk tescil ile tescil edilmek istediği ülkede aralıksız en az beş yıl yaşamış her küçük yabancı futbolcunun ilk tescili, Futbolcu Statüleri Komitesi'nin bu amaçla atadığı Alt Komite'nin onayına tabidir. Onay için başvuru, futbolcuyu tescil etmek isteyen federasyon tarafından yapılacaktır. Bir önceki federasyona da kendi duruşunu bildirmek üzere olanak tanınacaktır. Alt Komite'nin onayı, bir federasyonun Uluslararası Transfer Sertifikası ve/veya ilk tescil talebinden önce temin edilmiş olmalıdır. Bu hükmün herhangi bir şekilde ihlal edilmesi halinde Disiplin Komitesi tarafından, FIFA'nın Disiplin Kodu uyarınca yaptırım uygulanacaktır. Alt Komite'ye başvurmayı ihmal eden federasyonun yanında, Alt Komite'nin onayı olmaksızın Uluslararası Transfer Sertifikası çıkaran önceki federasyon ile küçüğün transferi üzerinde anlaşmaya varan kulüpler hakkında da yaptırım uygulanabilecektir.*
5. *Küçüklerin ilk tescil ve uluslararası transferlerine ilişkin prosedürler bu talimatların 2. Ekinde yer almaktadır.*

Madde 19bis- Küçüklerin Akademilere Tescili ve Bildirilmesi

1. *Kendisiyle hukuki, mali veya fiili bağlantıları olan bir akademi işleten kulüpler, akademiye iştirak eden küçükleri, kulübün faaliyette bulunduğu bölgedeki federasyona bildirmekle yükümlüdürler.*

2. Her federasyon, herhangi bir kulübe hukuki, mali ve fiili bağlantısı olmaksızın bütün akademilerin aşağıdakileri yapmasını sağlamakta yükümlüdür:
 - a) İlgili ulusal şampiyonalara iştirak eden bir kulüp yönetmek; bütün futbolcuları akademinin faaliyet gösterdiği bölgedeki federasyona bildirmek ya da kulübün kendisine tescil ettirmek; ya da
 - b) Akademiye yetiştirme amacıyla iştirak eden bütün küçükleri faaliyette bulundukları bölgedeki federasyona bildirmek.
3. Her federasyon, kulüpler ve akademiler tarafından kendisine bildirilen küçüklerin doğum tarihleri ve isimlerinden oluşan bir sicil tutacaktır.
4. Bildirim yapmak yoluyla, akademiler ve futbolcular futbolu FIFA Statüleri'nde öngörülen şekilde futbol oynayacaklarını ve organize futbolun ahlaki prensiplerini gözetebileceklerini ve teşvik edeceklerini taahhüt ederler.
5. Bu hükmün herhangi bir şekilde ihlal edilmesi halinde, FIFA Disiplin Kodu uyarınca Disiplin Komitesi tarafından yaptırım uygulanacaktır.
6. 19. madde, bildirilmek istedikleri ülkenin vatandaşı olmayan bütün küçüklerin bildirimlerine uygulanacaktır.”

FSTT'nin 19. maddesi, uygulama açısından tek başına yeterli değildir. Bu hüküm, madde 5, madde 9, Ek 2,3, ve 3a gibi daha çok idari yükümlülükleri kapsayan ve tüm futbolcuların transferlerini ve dolayısıyla küçükleri de ilgilendiren diğer hükümlerle birlikte düşünülmelidir. Esasa ilişkin hükümler FSTT'nin temel prensiplerini ortaya koyarken, diğerleri ise daha çok futbol otoritelerinin esasa ilişkin hükümlere uyulup uyulmadığını denetleyebilmesine olanak sağlayan idari hükümleri oluşturmaktadır. Bu ayrım, çocuk futbolcularla ilgili tarafın yaptığı ihlalin ciddiyeti ile uygulanacak yaptırımın seviyesi ve orantınlılığı hakkında karar vermek yönünden önem taşımaktadır.

A. Esasa İlişkin Hükümler

1. Genel Kural

FSTT'nin 19.1. maddesi, küçük futbolcuların uluslararası transferini kesin olarak yasaklayan genel kuralı oluşturan hukuki çerçevenin esasa ilişkin temel hükmüdür. Küçük futbolcuların uluslararası transferinin yasaklanmasının amacı, çocukların ruh ve beden sağlıklarının korunması, kendileri için eğitim ve sportif faaliyetlerinin aksamayacağı bir çevre oluşturulması, ekonomik sömürü ve insan ticareti dâhil geçmişte maruz kaldıkları her türlü istismarın mümkün olduğunca önüne geçilmesidir.¹⁵ Bu anlamda FIFA, yasağın en katı biçimde uygulanmasını savunmakta, ancak FSTT'de sayılan istisnai hallerde küçük futbolcuların uluslararası transferine izin vermektedir.

FSTT'nin 19.2. maddesi küçük futbolcuların transfer yasağına ilişkin istisnaları düzenlemektedir. Bu istisnaların ebeveyn kuralı, Avrupa Birliği (AB)- Avrupa

¹⁵ FIFA, Circular No. 769 (2001) <https://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/ps_769_en_68.pdf> Erişim Tarihi 5 Ağustos 2019.

Ekonomik Alanı (AEA) kuralı, 50+50 kuralı olarak üç ayrı kategoride incelenmesi mümkündür. Uluslararası transferin gerçekleşmesi için bu üç kategoride yer alan istisnalardan birine ilişkin şartların gerçekleşmesi gerekir.

2. Ebeveyn Kuralı

Küçük futbolcunun ebeveyninin (anne, baba ve/veya kanuni temsilcilerinin) transfer olunacak kulübün bulunduğu ülkeye futbolla ilgisi olmayan bir sebeple taşınmış olmaları halini düzenlemektedir. Diğer istisnaların içinde en hassas olanı ebeveyn kuralı olup bu kural kulüp ve menajerlere transfer yasağını dolanabilmeleri için en fazla imkânı verendir. Nitekim çoğu olayda, küçük futbolcunun ailesi yabancı bir ülkeye gerçekten iş bulmak ya da benzeri bir amaçla taşınmamaktadır. Tersine, anne veya baba, küçük futbolcunun hâlihazırda kararlaştırılmış transferini meşru göstermek için sahte bir iş teklifi almaktadırlar.

19. madde ile ilgili olarak 2015 yılında ortaya çıkan ilk dava bu istisna ile ilgili olan *Caballero Davası*'dır.¹⁶ Bu davada 16 yaşındaki Paraguaylı futbolcu Carlos Javier Acuna Caballero, Club Olympia de Paraguay'da oynarken İspanyol kulübü Cadiz C.F. ile kontrat imzalamış, bundan bir hafta sonra ise futbolcunun annesi İspanya'daki bir restoran ile hizmet sözleşmesi imzalamıştır. Paraguay Futbol Federasyonu, futbolcunun yaşının küçüklüğü ve 19. maddenin şartlarının karşılanmadığı gerekçesiyle İspanyol Futbol Federasyonu için Uluslararası Transfer Sertifikası (UTS) çıkarmayı reddetmiştir. Bunun üzerine İspanyol Futbol Federasyonu, Cadiz C.F. kulübü adına FIFA'nın Futbolcu Statüleri Komitesi'ne başvuruda bulunmuştur. Temyiz aşamasında CAS, Komite'nin verdiği kararı haklı bularak, oyuncunun İspanya'ya gitme kararının daha önce alındığını, annesinin İspanya'ya taşınmasının ise tamamen futbolcu ile kulüp arasında imzalanan sözleşmeyle bağlantılı olduğu yönünde karar vermiştir.¹⁷ Böylece 19. maddenin 2 (a) paragrafında yer alan ebeveyn istisnası bu olaya uygulanmamıştır.

Bu istisna hükmü kapsamında ön plana çıkan davalardan biri de *Elmir Muhic Davası*dır.¹⁸ Elmir Muhic, 16 yaşında bir Bosna Hersekli futbol oyuncusu olarak Almanya'nın OFC Kickers Offenbach kulübüne katılmıştır. Futbolcu Statüleri Komitesi tarafından atanan Alt Komitenin red kararını takiben dava CAS'ın önüne gelmiştir. Panel, 19. maddenin 2. paragrafında düzenlenen üç istisnadan hiçbirinin bu davaya uygulanamayacağı yönünde karar vermiş¹⁹ ve özellikle de 19(2)(a)

¹⁶ CAS 2005/A/955 *Cadiz C.F., SAD v. FIFA en Asociacion Paraguaya de Futbol & CAS 2005/A/956 Carlos Javier Caballero v FIFA en Asociacion Paraguaya de Futbol*.

¹⁷ *ibid.*, para. 7.3.1.

¹⁸ CAS 2011/A/2354 *E. v FIFA*, award of 24 August 2011.

¹⁹ Elmir Muhic aynı zamanda Frankfurt'ta, havaalanı yöneticisi olarak iş başvurusu yapmasına kendisini hazırlayacak olan 3 yıllık bir eğitim/staj programına iştirak etmiştir. Alman ulusal futbol federasyonu, Muhic ve Kickers Offenbach adına bu transferin gerçekleşmesine yönelik özel izin vermesi için FIFA'ya talepte bulunmuştur. Söz konusu talebi ise, oyuncunun annesi ve babası yanında olmadan ancak onların açık rızalarına dayalı olarak, doğrudan futbolla ilgisi olmayan insani sebeplerle Almanya'ya gelmiş olması özel şartlarına dayandırmıştır.

maddesinde yer alan “ebeyn” kuralının katı biçimde uygulanması gerektiğine dikkat çekmiştir. Her ne kadar bu hükümde yer alan ebeveyn ifadesi “*zımnem biyolojik anne ve babanın ötesine geçen durumları da kapsıyor olsa da*”, bu davadaki durum farklıdır.²⁰ Nedeni bilinmemekle birlikte Muhic’in anne ve babası halen Bosna Hersek’te yaşamaktadır ve küçük futbolcu halasının evinde kalmaktadır. Panel bu durumda hala ve benzeri akrabaların anne ve babanın yerini alamayacağına ve bu nedenle davaya bu istisnanın uygulanamayacağına karar vermiştir.

Bu istisna hükmünün uygulanabilmesi için küçük futbolcunun anne ve babasının tamamen futbola ilgisi olmayan bir nedenle başka bir ülkeye taşınmış olması çok önemlidir ancak bunun doğru düzgün tespit edilebilmesi her zaman kolay değildir. Bu bağlamda *John Kenneth Davası*’nda²¹ CAS, bazı durumlarda ailenin taşınmasının farklı nedenlerin bir araya gelmesinden kaynaklanmış olabileceğini, böyle durumlarda her bir nedenin meşru olduğu kanıtlanmış olsa bile istisna hükmünün uygulanmasına “futbol faktörünün” bütün bu nedenler arasında ne kadar ağır bastığına göre değerlendirme yapıp karar verileceğini belirtmiştir. Örneğin, bütün ailenin taşınıp taşınmadığı, ailenin taşındığı yerin seçiminde küçüğün futbol faaliyetlerinin ne ölçüde rol oynadığı gibi faktörlerin hepsi dikkate alınmaktadır.

3. AB-AEA Kuralı

Bu kural yaşı 16 ile 18 arasında olan küçüklerin Avrupa Birliği (AB) ve Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) içinde transfer olabileceklerini kabul etmiştir. Ancak istisnadan yararlanabilmek için yeni kulübün, şu koşulları karşılaması gerekmektedir:

- i. Küçük futbolcunun, ulusal standartların en üst seviyesinde yeterli futbol eğitimi almalarını ve antrenman yapmalarını sağlayacaktır.
- ii. Küçük futbolcunun futbol eğitiminin yanında, futbolu bırakması halinde ona alternatif kariyer imkânı sağlayacak düzeyde akademik ve/veya okul ve/veya mesleki eğitim almasını garanti edecektir.
- iii. Küçük futbolcunun en iyi şekilde bakımının sağlanması için (ev sahibi aile yanında ya da kulübün konaklama mekânında en uygun şartlarda barınma, kulüp tarafından mentor atanması gibi) gerekli her türlü düzenlemeyi yapacaktır.²²
- iv. Böyle bir futbolcunun tescilinin yapılması üzerine, ilgili olduğu federasyona yukarıda sayılan yükümlülükleri yerine getirdiğine dair delil sunacaktır.

Bu kapsamda ortaya çıkan en önemli kararlardan biri CAS’ın *Midtjylland* kararıdır.²³ 2006 yılı Haziran ayında Danimarka kulübü Midtjylland, daha önce Nijerya’nın F.C. Ebedei kulübüne tescilli üç Nijeryalı çocuk oyuncuyu, Danimarka

²⁰ CAS 2011/A/2354 *E. v. FIFA*, award of 24 August 2011, para.17.

²¹ CAS 2015/A/4312 *John Kenneth Hilton v FIFA*, award of 9 August, 2016, para. 78.

²² FSTT’nin 19.2(b)’de düzenlenen bu kuralda, BMCHS’nin çocuğu ilgilendiren her durumda çocuğun yüksek yararının gözetilmesi gerektiği ilkesini öngören hükmünün bir yansıması görülmektedir.

²³ CAS 2008/A/1485 *FC Midtjylland v FIFA*.

Futbol Federasyonu'na amatör olarak kaydettirmiştir. Nijeryalı bu oyunculara, Danimarka Göç Bürosu tarafından, çalışma iznini kapsamayacak şekilde ikamet izni verilmiş ve Danimarka'da lise eğitimi sağlanmıştır. 2007 yılının Şubat ayında Federation Internationale des Associations de Footballeurs Professionels (FIFpro), F.C. Midtjylland'ın sistematik olarak FSTT'nin 19. maddesinin birinci fıkrasını ihlal ettiği gerekçesiyle FIFA'ya şikâyet etmiştir. Başlattığı soruşturmada sonra FIFA Futbolcu Statüsü Komitesi (FSK) FIFPro ile mutabık olmuş ve F.C. Midtjylland ve Danimarka Futbol Federasyonu hakkında ihlal kararı vermiştir. Bu kararında FIFA FSK, genç futbolcuların istismar ve kötü muameleden korunmaları için FSTT'in 19. maddesinin katı, istikrarlı ve sistematik bir biçimde uygulanması gerektiğini vurgulamıştır.²⁴

Midtjylland kararının Avrupa Birliği hukuku açısından da önemli bir yönü mevcuttur. CAS'a yaptığı temyiz başvurusunda Midtjylland, Avrupa Birliği ile Nijerya'yı da içine almak üzere, Afrika Ülkeleri arasındaki 'Cotonou Anlaşması'²⁵ denilen ortaklık anlaşmasına referansta bulunmuştur. Kulübün savunmasına göre bu anlaşma uyarınca Danimarka'da hukuki olarak ikamet etmekte olan bir Nijerya vatandaşı, Cotonou Anlaşmasının 13.3. maddesinde yer alan, bir Danimarka vatandaşı ile eşit muamele görme hakkından yararlanabilmelidir.²⁶ Ayrıca F.C. Midtjylland, o tarihte Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından görülmekte olan *Simutenkov* Davasına²⁷ atıfta bulunarak 19. maddesinin 2(b) paragrafında yer alan istisnanın "Avrupa Birliği ile ikili anlaşma yapmış olan üçüncü ülkelerin vatandaşlarının da çalışma koşulları bakımından vatandaşlıktan kaynaklanan ayrımcılıktan korunmalarını sağlayacak şekilde yorumlanması gerektiğini" iddia etmiştir.²⁸ Ancak CAS, Danimarkalı kulübün bu iddialarını reddetmiştir. CAS, öncelikle FSTT'nin 19. maddesinin amatör ve profesyonel oyunculara eşit şekilde uygulanacağını vurgulamıştır. Avrupa Birliği ve Cotonou Anlaşması bakımından CAS, kulübün iddialarında geçen ayrımcılık yasağını düzenleyen hükümlerin sadece işçilere uygulanabilir olduğunu, öğrencilere ya da Avrupa Birliği Üye Devletleri'nde istihdam edilmek isteyen diğer kişilere uygulanamayacağını belirtmiştir.²⁹

Genel bilinen adıyla *Vada II* Davası³⁰, FSTT'nin 19(2)(b) maddesinde yer alan istisna hükmünün uygulanmasına önemli katkılarda bulunmuştur ve fiili olarak kapsamını

²⁴ ibid. para.2.8.

²⁵ 2000/483/EC: Partnership agreement between the members of the African, Caribbean and Pacific Group of States of the one part, and the European Community and its Member States, of the other part, signed in Cotonou on 23 June 2000.

²⁶ Article 13.3. of the Cotonou Agreement: "The treatment accorded by each Member State to workers of ACP countries legally employed in its territory, shall be free from any discrimination based on nationality, as regards working conditions, remuneration and dismissal, relative to its own nationals. Further in this regard, each ACP State shall accord comparable non-discriminatory treatment to workers who are nationals of a Member State."

²⁷ Case C-265/03 Igor Simutenkov v Ministerio de Education y Cultura and Real Federacion Espanola de Futbol, [2005] E.C.R. I-02579.

²⁸ CAS 2008/A/1485 *FC Midtjylland v FIFA*, para.3.3.

²⁹ Rob Simmons, 'Protection of Minors vs. European Law' (2010) 1 European Sports Law and Policy Bulletin-The Bernard Case-Sports and Training Compensation, Sports Law and Policy Centre 170, 171.

³⁰ TAS 2012/A/2862/ *FC Girondins de Bordeaux v FIFA*, 11 January 2013 (Vada II); TAS 2011/A/2494 *FC Girondins de Bordeaux v FIFA*, 22 December 2011 (Vada I).

genişletmiştir.³¹ Davaya konu olan küçük futbolcu Valentin Vada, Arjantin ve İtalyan vatandaşlıklarına sahip olarak Arjantin’de yaşamaktadır. 16 yaşındaki futbolcu, AB-AEA istisnasından yararlanarak Fransa’nın Girondins de Bordeaux Kulübü’ne transfer olmak istemiş ancak FIFA söz konusu istisna hükmünün tüm şartlarının karşılanmadığına karar vererek talebi reddetmiştir. Kararı veren hakem, bu hükmün vatandaşlığı değil, yaşanan yeri/bölgeyi esas aldığına hükmetmiş, bu nedenle de transferin ancak AB-AEA sınırları içinde gerçekleşmesi halinde bu istisnadan yararlanılabileceğine hükmetmiştir. CAS Paneli de daha kapsamlı tartışmak suretiyle aynı sonuca varmış ve hükmün uygulanabilmesi için vatandaşlığın değil bölgeselliğin esas alınması gerektiğini vurgulamıştır. Bununla birlikte CAS, FIFA/UEFA ile Avrupa Komisyonu arasında imzalanan 2001 tarihli anlaşma da Avrupa Birliği içindeki dolaşım serbestisi kuralına saygı gösterilmesi amacını güdüldüğünü ve bunun göz ardı edilmeyeceğini de ifade etmiştir. Buna ilave olarak CAS, *Midtjylland* kararı ile de uyumlu olarak FSTT’nin 19(2) maddesinde yer alan istisnaların sınırlı sayıda olmadığını vurgulamıştır.³² Nitekim Girondins de Bordeaux Kulübü’nün, Futbolcu Statüleri Komitesi’ne bağlı Alt Komite’nin kararlarına ilişkin olarak CAS’a sunduğu belgeler de bu yönde bir uygulamayı ortaya koymaktadır. Buna göre, eğer bir kulüp FSTT’nin 19(2) maddesinde yer alan istisnaların hiçbirine girmeyen özel şartların olduğuna inanıyorsa, söz konusu kulübün bağlı olduğu federasyon, kulübü adına FIFA Alt Komitesi’ne resmi bir yazılı talepte bulunarak ilgili olayı bu özel şartlara göre değerlendirerek bir karara varmasını isteyebilecektir.³³ Alt Komite’nin verdiği pek çok kararda bir AB ya da AEA ülkesinin vatandaşlığına sahip futbolcuların başka bir AB veya AEA ülkesine transfer olmak istemesi halinde serbest dolaşım ilkesini dikkate aldığı gözlenmektedir. Bu nedenle CAS Paneli, aslında yazılı olmayan bir istisnayı uygulayarak, bir AB veya AEA ülkesinde yaşamayan ama böyle bir ülkenin vatandaşlığına sahip olan Vada’nın 19(2) (b) maddesinden yararlanmasına izin vermiştir. CAS’ın bu kararı daha sonra verdiği panel kararları ve özellikle *Atlético Véléz Sarsfield* kararı³⁴ ile de tekrar onanmıştır.

4. 50+50 Kuralı

FSTT’nin 19. maddesinin 2(c) paragrafına göre küçük futbolcunun ulusal sınırdan 50 km’den daha yakın bir mesafede ikamet etmesi ve tescil olmak istediği, komşu ülke federasyonuna bağlı kulübün bu sınıra 50 km’den daha kısa bir mesafede olması halinde uluslararası transferi yapılabilecektir. Bu istisnadan yararlanabilmesi için küçük futbolcunun ikamet ettiği yer ile katılmak istediği yeni kulübün arasındaki uzaklık toplam 100 km.’yi geçemeyecek ve çocuk kendi ikamet ettiği yerde yaşamaya devam edecektir.

³¹ Despina Mavromati and Jake Cohen, ‘International transfer of minors in football- key takeaways and procedural issues from Chelsea & the FA v. FIFA’ (2019) lawinsport.com, <<https://www.lawinsport.com/topics/item/international-transfer-of-minors-in-football-key-takeaways-and-procedural-issues-from-chelsea-the-fa-v-fifa>> Erişim tarihi 14 Ekim 2019.

³² TAS 2012/A/2862/ *FC Girondins de Bordeaux v FIFA* 11 January 2013 (Vada II) para.94-95.

³³ *ibid.*, para.90.

³⁴ CAS 2016/A/4903 *Club Atlético Véléz Sarsfield v The Football Association Ltd., Manchester City FC & FIFA*.

5. 19. Madde Hükmünün AB Açısından Değerlendirilmesi

Yukarıda sayılan istisnalara rağmen FSTT'nin 19. maddesi aslında AB'nde geçerli olan serbest dolaşım ilkesini çocuklar açısından sınırlamaktadır. BMÇHS'nin çocuk haklarını ilgilendiren diğer hükümlerinin yanında 3. maddesinde yer alan ve diğer bütün maddelerin uygulanmasına ışık tutan 'çocuğun yüksek yararı ilkesinin' bu sınırlamayı haklı kılan bir gerekçe olarak yorumlanması mümkündür.³⁵ Nitekim söz konusu düzenlemeye göre: *"1. Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir"*.³⁶

Aslında AB'nde devrim yaratan ünlü *Bosman Kararını*³⁷ takiben profesyonel futbol piyasası ciddi ölçüde liberalleşmiş ve küçük futbolcuların sağlık ve refahlarının korunabilmesi için uluslararası transferlerinin en uygun ne şekilde sınırlanabileceği konusu tartışılmaya başlanmıştır.³⁸ Küçük futbolcuların uluslararası transferlerine getirilecek sınırlamaların, işçilerin serbest dolaşımına ilişkin AB hükümleri ile çelişeceği çok açıktır. Ancak AB, sporda küçüklerin korunmasını meşru bir ihtiyaç olarak çok önceden tespit etmiştir. Nitekim 2000 tarihli Spor Hakkındaki Nice Deklarasyonu'nda, *"üçüncü ülkelerden gelenler de dahil olmak üzere, sporda küçükleri hedef alan ticari işlemlerin, mevcut iş hukuku ile çeliştikleri ve genç sporcuların sağlık ve refahını tehlikeye düşürdükleri ölçüde endişeye sebep oldukları"* ifade edilmiştir.³⁹ Benzer şekilde Avrupa Komisyonu, 2007 tarihli Spor Hakkındaki Beyaz Raporunda *"sporda küçüklerin sınır-ötesi hareketlerinin, insan kaçakçılığının hukuki tanımı içinde yer almasa bile, genç oyuncuların istismarının AB'nde bir sorun olmaya devam ettiğini"* belirtmiştir.⁴⁰ Avrupa Komisyonu'nun bu endişesi Avrupa Parlamentosu tarafından yayımlanan Belet ve Mavrommatis Raporları'nda da dile getirilmiştir.⁴¹

³⁵ BMÇHS'nde yer alan dört temel ilke, Sözleşme'nin bütün diğer maddelerinin yorumlanmasında ve uygulanmasında yol gösterici olmakta ve çocuk haklarında korumacı yaklaşımın da temelini oluşturmaktadır. Bu ilkeler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Feyza Başar, 'Avrupa Birliği Hukuku ve Uluslararası Hukukta Çocukların Göç ve İlticaya İlişkin Hakları', Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi, sayı: 2, yıl:2, Temmuz 2019, s. 13.

³⁶ BMÇHS'nin 3. maddesinin devamı şu şekildedir: "2. Taraf Devletler, çocuğun anne babasının, vasilerinin ya da kendisinden sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de göz önünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar. 3. Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların; hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler."

³⁷ Case C-415/93 *Union Royale Belge Sociétés de Football Association and others v Bosman and others* [1995] ECR I-4921.

³⁸ Paul Minderhoud and Helen Oosterom-Staples, 'Obstacles to free movement of young workers', European network on free movement of workers' (2011) 4, <https://www.ru.nl/publish/pages/714304/obstacles_to_free_movement_of_young_workers.pdf> Erişim Tarihi 11 Ekim 2019.

³⁹ Declaration 29 to the Treaty of Amsterdam (2000) Presidency Conclusions, 'Declaration on the specific characteristics of sport and its social function in Europe, of which account should be taken in implementing common policies', Nice European Council Meeting.

⁴⁰ Commission of the European Communities (2007), 'White Paper on Sport', COM (2007) 391 final.

⁴¹ European Parliament, 'Resolution of the European Parliament on the Future of Professional Football in Europe' (2007), A6-0036/2007 (the Belet Report); European Parliament, 'European Parliament Resolution of May 6 2008 on the White Paper on Sport' (2007) 2007/2261 (INI), (The Mavrommatis Report).

AB kurumlarının endişeleri, üye devletlerin siyasi taahhütleri ile birleşerek Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma (ABIHA)'nın 165. maddesinde vücut bulmuştur. AB'ne spor alanında yetki tanıyan 165. maddesinin 2. paragrafına göre: “Birlik, sporun kendine özgü niteliğini, gönüllülük esasına dayalı yapısını ve sosyal ve eğitsel işlevini göz önünde tutarak, sporda Avrupa boyutunun geliştirilmesine katkıda bulunur.” Bunun yanında ABIHA'nın 45. maddesi ise işçilerin belirli bir ekonomik faaliyette bulunmak üzere Birlik içinde serbestçe dolaşabileceklerini düzenlemektedir. AB Adalet Divanı kararları ışığında işçi-işveren ilişkisinin temel özelliği, belirli bir zaman dilimi içerisinde bir kişinin bir başka kişinin emir ve direktifleri altında hizmet görmesi ve bunun karşılığında bir ücret almasıdır.⁴² Buna göre futbolcuların da AB hukuku çerçevesinde işçi statüsünde oldukları kabul edilmektedir.

FSTT'nin kapsama ilişkin 1. maddesinin 3. paragrafı, diğer bazı maddelerin yanında 19. maddenin ulusal düzeyde bağlayıcı olduğunu ve bütün üye federasyonların düzenlenmelerine hiç değiştirilmeden aktarılması gerektiğini düzenlemiştir. Bu nedenle 19. madde hükmü, FIFA'ya üye olan diğer ülkelerin yanında AB ülkelerinin federasyonları tarafından da iç hukuklarına olduğu gibi aktarılmıştır. FSTT'nin 19. maddesinde yer alan hükmün Avrupa Birliği hukuku bakımından geçerliliği daha önce bahsi geçen *Cabellero* Davasında⁴³ sorgulanmıştır. Bu davada CAS, 18 yaş altı futbolcuların uluslararası transferlerini kısıtlayan FIFA kurallarının aşağıdaki şartları sağladıkları sürece İsviçre hukuku içindeki kamu düzeni veya diğer herhangi bir ulusal ya da uluslararası hukuku ihlal etmediği sonucuna varmıştır. Bu şartlar şunlardır:

- i) Bu kuralların küçük futbolcuları, sıklıkla karşılaştığı üzere, futbol kariyerlerinin başarısızlığa uğraması veya umulduğu kadar başarılı olmaması durumlarında hayatlarının zarar görmemesi için uluslararası transferlerden korunmaları şeklinde bir meşru amaç güdüyor olmaları,
- ii) Genel yasağa getirilen makul istisnalar sayesinde ölçülülük ilkesinin sağlanmış olması⁴⁴

AB Adalet Divanı tarafından verilen *Bernard* Kararı⁴⁵ ile birlikte küçüklerin transferine uygulanan sınırlamalar serbest dolaşımın sınırlandırılması olarak kabul edilse de meşru bir amacı olduğundan ve orantılılık ilkesine uyduğundan AB hukukuna uygun olduğu kabul edilmiştir. Yukarıda belirtildiği gibi, sözkonusu ilkelerin yansımalarına FIFA organları ve CAS kararlarında da rastlamak mümkündür. Kural olarak FIFA'nın Disiplin ve Temyiz Komiteleri ile CAS, daha önce verilen emsal kararlarla bağlı değildir. Bununla birlikte usule ilişkin temel konularda yargısal istikrarın sağlanmış olması, bütün ilgililere adil davranılması açısından büyük önem

⁴² Case 66/85 *Lawrie Blum v Land Baden-Württemberg* [1986] ECR 2135, para.17-21.

⁴³ CAS 2005/A/955 *Cadiz C.F., SAD v FIFA en Asociacion Paraguaya de Futbol* & CAS 2005/A/956 *Carlos Javier Caballero v FIFA en Asociacion Paraguaya de Futbol*.

⁴⁴ *ibid.* para.7.2.2.

⁴⁵ Case C- 325/08 *Olympique Lyonnais SASP v Olivier Bernard and Newcastle United* 16 March 2010.

arz etmektedir. CAS özellikle 19. maddeyi ilgilendiren davalarda yargısal istikrar ihtiyacının altını çizmiş ve *John Kenneth* Davasında da bunu şu ifadeyle teyit etmiştir: “*Panel, küçük futbolcuların menfaatlerini korumak için tasarlanmış temel ilkeleri ortaya koyan FIFA FSTT’nin 19. maddesinin çok önemli bir hüküm olduğu kanaatindedir. Bu nedenle Panel, çocukların korunmasına ilişkin kuralların katı, titiz ve istikrarlı bir biçimde uygulanması ihtiyacı olduğu konusunda hemfikir.*”⁴⁶

i. Küçüklerin İlk Tescil Kuralı

Küçük futbolcuların uluslararası transfer yasağı, vatandaş olmayan küçüklerin ilk tescillerini de içine almaktadır. FSTT’nin 19 maddesinin 3. paragrafı uyarınca eğer bir küçük futbolcu daha önce herhangi bir kulübe kaydedilmemişse ve ilk kez tescil olmak istediği kulübün bulunduğu ülkenin vatandaşı değilse, 19. maddenin 2. paragrafında yer alan istisnalardan birinin şartları karşılanmadıkça ilk tescil yasaklanacaktır. Bunun sebebi, her genç futbolcunun erken yaşta mutlaka bir kulübe tescilli olması gerekmediğinden, 19.3 hükmü küçükler için sağlanan korumanın başka bir ülkedeki kulübe ilk kez tescil olmak istemeleri durumunu kapsayacak şekilde genişletilmesini amaçlamıştır. Bu hüküm, aynı zamanda, halihazırda herhangi bir ülkedeki bir kulübe tescilli olan küçük futbolcunun başka bir ülkeye yerleşmesi anlamına gelen uluslararası transfer ile daha önce hiç tescil olmamış küçükün tescil edilmesine ilişkin ilk tescil arasındaki farkı da ortaya koymaktadır.

ii. Diğer İstisnalar

2016 yılından itibaren geçerli olmak üzere, FSTT’nin 19/2 hükmünde yer alan üç istisnaya küçüklerin ilk tescillerine uygulanmak üzere yeni bir istisna eklendi. 1 Haziran 2016’da yürürlüğe giren ve 5 yıl kuralı denilen bu istisnaya göre küçük futbolcu, tescil olmak istediği kulübün bulunduğu ülkenin vatandaşı olmamasına rağmen amaçlanan tescil tarihinden hemen önceki 5 sene içinde o ülkede aralıksız ikamet etmişse ilk kez tesciline izin verilecektir.⁴⁷

FSTT’nin 19.2. maddesinde düzenlenen üç istisna ile 19.3. maddesinde yer alan 5 yıl kuralı dışında, küçük futbolcuların uluslararası transfer yasağına ilişkin olarak FIFA Alt Komitesi⁴⁸ ve CAS’ın kararları ile geliştirilmiş iki istisna kuralı daha mevcuttur. Alt Komite, her olayın özelliklerini dikkate almak suretiyle, refakatli ve refakatsiz mülteci futbolcular ile değişim öğrencilerinin uluslararası transferlerini

⁴⁶ CAS 2015/A/4312 *John Kenneth Hilton v FIFA*, award of 9 August, para.78.

⁴⁷ FIFA Circular No.1542, Amendments to the Regulations on the Status and Transfer of Players. 1 June 2016, <https://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/79/97/47/circularno.1542-amendmentstotheregulationsonthetatusandtransferofplayers_neutral.pdf> Erişim Tarihi 18 Ekim 2019.

⁴⁸ 2009 yılında FIFA, küçüklerin uluslararası transferleri için Futbolcu Statüleri Komitesi tarafından atanan yeni bir denetim organı kurmuştur. Bu Alt Komite, küçük futbolcuların dahil olduğu her uluslararası transfer ve ilk tescillerini incelemekle sorumludur. Bir usul kuralı olarak, Alt Komite’nin onayı olmadan uluslararası bir transferin gerçekleşmesi mümkün değildir.

veya ilk tescillerini kabul edebilmektedir. Bu bağlamda refakatsiz mülteci, kendisine eşlik eden velisi, vasisi veya herhangi bir yasal temsilcisi olmaksızın başka bir ülkeye insani sebeplerle yerleşen ve hayatı ya da temel özgürlükleri ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya belirli bir siyasi görüşü nedeniyle tehdit altında olduğu için kendi ülkesine dönemeyen kişidir.⁴⁹ Diğer yandan değişim öğrencileri ise, yine velisi kedisine eşlik etmeksizin daha çok eğitim amacıyla bir başka ülkeye giden, ilgili kulüpteki tescil süreleri bir yılı aşmaksızın eğitim programlarının bitiminde hemen evlerine dönecek ya da program bitmeden 18 yaşını dolduracak olan kişilerden oluşmaktadır.⁵⁰

C. Usule İlişkin Temel Kurallar

1. Küçüklerin Uluslararası Transfer ve İlk Tescillerine İlişkin İdari Kurallar

FSTT'nin 19.4. maddesi küçük futbolcuların korunmasını güçlendirmekte ve usule ilişkin mekanizmayı kurmaktadır. FIFA, çocukların bir sözleşmeye taraf olabilmeleriyle ilgili hukuki şartları ise üye devletlerin iç hukuklarına bırakmıştır.⁵¹ FIFA Futbolcu Statüleri Komitesi tarafından atanan Alt-Komite çocukların dahil olduğu her bir uluslararası transferi ile ilk tescilleri araştırmak ve onaylamak yetkisine sahiptir. Bu bağlamda ulusal federasyonlar, herhangi bir küçüğün transferini gerçekleştirmeden önce Alt Komite'ye bir başvuru yaparak onayını almakla yükümlüdür.

Buna ilave olarak, usule ilişkin mekanizma FIFA'nın, küçüklerin uluslararası transferi ve ilk tescilleri için oluşturulan uluslararası transferlere yönelik web tabanlı bilgi işleme sistemi olan Transfer Eşleştirme Sistemi (TES) kullanımını zorunlu kılmıştır. TES, 2007 yılında toplanan 57. FIFA Kongresi'nin uluslararası futbol transferlerinde için bir on-line sistem oluşturulması konusunda FIFA'nın ilgili çalışma grubunun önerisinin oylama yoluyla kabul edilmesi üzerine kurulmuştur. TES'in amaçları, her işlemde futbol otoritelerinin erişimine açık mevcut veri sayısını arttırarak piyasadaki uyum ile şeffaflığı arttırmak ve küçüklerin korunmasına yönelik kuralları uygulamaktır.⁵²

⁴⁹ Bu tanım, 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme'nin 1. maddesinde yer alan 'mülteci' tanımı ile uyumludur.

⁵⁰ Bu konuyla ilgili daha fazla bilgi almak için bkz. FIFA Minor Player Application Guide (2017) <https://resources.fifa.com/mm/document/affederation/footballgovernance/02/86/35/28/protectionofminors%E2%80%9393%E2%80%9Cminorplayerapplicationguide%E2%80%9D_neutral.pdf> Erişim Tarihi 15 Eylül 2019.

⁵¹ Örneğin bu konu Türk hukukunda fiil ehliyetini düzenleyen Medeni Kanun hükümlerine tabidir. Buna göre 18 yaş altındaki oyuncuların imzaladıkları sözleşmeler, ancak yasal temsilcilerinin imzalarıyla birlikte geçerlilik kazanabilmektedir. İngiliz sözleşme hukukuna göre de sözleşme ile hukuki yükümlülük altına girebilmek için yaş sınırı 18'dir ve bu yaşın altında yasal temsilcinin onayı gerekmektedir. Ancak 18 yaşını dolduran bir oyuncu sözleşmeyi feshetme yetkisi kazanmaktadır. Bu konudaki İngiliz hukuku düzenlemeleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Thomas Barnard 'Legal and regulatory considerations of minors in sport' (2015) lawinsport.com <<https://www.lawinsport.com/topics/item/legal-and-regulatory-considerations-of-minors-in-sport>> Erişim Tarihi 15 Aralık 2019.

⁵² Daha fazla bilgi için bkz. <<https://www.fifatms.com/about-us/>> Erişim Tarihi 18 Ekim 2019.

2. Akademilerdeki Küçüklerin Tescil Edilmesi ve Bildirilmesi

FSTT'in 19bis maddesi uyarınca hukuki, finansal ya da fiili bağlantılar ile akademi işleten kulüpler akademilerine katılan bütün küçükleri, akademinin faaliyet gösterdiği bölgedeki federasyona bildirmek zorundadırlar. Diğer yandan, federasyonlar da herhangi bir kulüple hukuki, finansal ya da fiili bağlantısı olmaksızın kendi bölgelerindeki bütün akademilerin bütün futbolcularını ve idman amaçlı akademiye katılan bütün küçükleri federasyona bildirdiklerinden emin olmalıdırlar. Ayrıca, federasyonlar kendi bölgelerindeki kulüpler ve akademiler tarafından kendilerine bildirilen küçük futbolcuların isim ve doğum tarihlerinden oluşan bir sicil tutmak zorundadırlar.

3. Uluslararası Transfer Sertifikası (UTS)

Bütün uluslararası transferler için en temel gereksinim futbolcunun eski federasyonu tarafından yeni kulübünün içinde yer aldığı bölgenin bağlı olduğu federasyona çıkarılan Uluslararası Transfer Sertifikasıdır (UTS). FSTT'nin 9.1. maddesi uyarınca UTS çıkarılmadan yeni kulübün futbolcuyu kaydetmesi mümkün değildir. UTS, küçük futbolcuların uluslararası transferinde de aranan bir belgedir. UTS'nin fonksiyonlarından biri 12 ile 23 yaş arasındaki genç futbolculara, ilk profesyonel sözleşmelerini imzaladıklarında ve daha sonraki her profesyonel transferlerinde 23 yaşını dolduruncaya kadar ödenen yetiştirme tazminatının hesaplanmasına ve ayarlanmasına yardımcı olmasıdır.

Önceleri, yetiştirme tazminatı ödemeye ilişkin sorumlulukta minimum yaş limiti olduğu için 12 yaş altındaki futbolcuların uluslararası transferlerinde UTS çıkarılmıyordu.⁵³ Bununla birlikte, 12 yaş altındaki çocuk futbolcuların uluslararası transferlerinde ciddi bir artış gözlemlenince FIFA, 1 Mart 2015'ten itibaren geçerli olmak üzere UTS gerekliliği için yaş sınırını 10 yaşa indirmiştir. Bu değişiklik FSTT'nin 9.4. maddesindeki sözel ifadeye de yansımıştır. Sonuç olarak, UTS'nin yeni yaş limiti yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ulusal federasyonlar, 10 yaş ve üzerindeki çocuk futbolcuların uluslararası transferleri ve ilk tescilleri için Alt-Komite'nin onayını almakla yükümlü hale gelmişlerdir.

Kural değişikliği ile ilgili olarak üzerinde durulması gereken diğer bir nokta, FIFA'nın değişiklik bildirisinde ulusal federasyonların küçük futbolcuların korunmasına ilişkin düzenleyici kurallara saygı gösterilmesini sağlamakla görevli olduklarını yeniden vurgulamış olmasıdır. Ayrıca, 10 yaş altındaki küçükler için UTS ve Alt Komite onayı gerekmeyişi halde, uluslararası transfer ve ilk tescillerinde FSTT'nin 19.2. maddesindeki istisnaların gerektirdiği şartların karşılanmış olması gerektiğini açıklığa kavuşturmuştur.

⁵³ Serhat Yılmaz 'Protection of Minors: Lessons About the FIFA RSTP from the recent Spanish Cases at the Court of Arbitration for Sport' (2018) The International Sports Law Journal < <https://doi.org/10.1007/s40318-018-0126-y> > Erişim Tarihi 11 Ağustos 2019.

4. Futbolcuların Tescili

Usule ilişkin olarak küçük futbolculara uygulanan son önemli kural, FSTT'nin 5.1. maddesi uyarınca profesyonel veya amatör olarak bir kulübe bağlı oynayabilmeleri için tescil koşulunu gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Tescil, her futbolcunun organize futbola katılabilmesi için bir ön koşuldur. FSTT'nin tanımlar bölümünde organize futbol "FIFA'nın, konfederasyonların, federasyonların veya onlar tarafından yetkili kılınmış diğer kuruluşların gözetim ve denetimleri altında düzenlenen altı düzenlenmiş kurumsal futbol olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda küçükler de organize futbola katılabilmek için bağlı oldukları kulüplerin ya da akademilerin içinde yer aldığı bölgedeki federasyona tescil edilmek zorundadırlar.

i. Barcelona, Real Madrid, Atletico Madrid ve Chealsea Davaları

2013 yılından itibaren FIFA'nın Barcelona, Real Madrid ve Atletico Madrid kulüplerine karşı açtığı soruşturmalar, devamındaki hukuki süreç ve sonrasında gelen CAS kararları⁵⁴, hem yukarıda bahsi geçen usule ilişkin kuralların hem de esasa ilişkin kuralların nasıl yorumlanıp uygulandığı konusunda büyük öneme sahiptir. FIFA'nın söz konusu üç İspanyol kulübü ve bağlı oldukları İspanyol Futbol Federasyonu- The Real Federacio Espanola de Futbol (RFEF)'a açtığı soruşmayı FSTT'nin 5, 9, 19, 19.1, 19.3, 19 bis.1, 19 bis.6, 19.4 maddeleri ile 2. ve 3. eklerinde yer alan hükümlerin ihlal edilmesine dayandırmıştır. *Barcelona* Davasında 31, *Real Madrid* Davasında 70, *Atletico Madrid* Davasında 221 çocuk soruşturma konusu olmuş ve kulüpler FIFA Disiplin Komitesi tarafından iki transfer sezonunda ulusal ve uluslararası düzeyde oyuncu tescil etme yasağı ve yüksek para cezası yaptırımlarına maruz kalmışlardır.

Barcelona, Real Madrid ve Atletico Madrid, FIFA Disiplin Komitesi tarafından verilen cezai yaptırım kararları hakkında CAS'a temyiz başvurusunda bulunmuşlardır. Futbolcuların federasyonlar nezdinde tescili hakkındaki 5. madde ile kulüplerle bağlantılı akademilerde oynayan küçüklerin tescili hakkındaki 19bis hükümleri, her üç kulübün iddialarına temel oluşturan iki ortak husustur. Bu iddialar İspanya'nın anayasal sistemi ve yürürlükteki spor düzenlemeleri ile ilgilidir. Kulüplerin iddiasına göre İspanya'da lisans çıkarma prosedürü devletin bölgesel organizasyonuna göre yapılmaktadır. Gerçekten de RFEF ile birlikte 17 bölgesel federasyon sisteme entegredir ancak her birinde RFEF'in bir temsilcisi bulunmaktadır.⁵⁵ Bu anlamda İspanya her birinin ayrı federasyonu olan 17 otonom bölgeye ayrılmıştır. Örneğin, Katalonya Bölgesi için Federacion Catalan, Madrid Bölgesi için Federacion Madrilenas gibi. İspanyol

⁵⁴ CAS 2014/A/3793 *Futbol Club Barcelona v FIFA*; CAS 2014/A/3813 *Real Federacion Espanola de Futbol v FIFA*; CAS 2016/A/4785 *Real Madrid Club de Futbol v FIFA*.

⁵⁵ Enric Ripoll Gonzales, 'The Transfer of minors and the need for legal certainty- Analysis of the Barcelona, Real Madrid & Atletico Madrid CAS Awards' (2018) lawinsport.com, 5 <<https://www.lawinsport.com/topics/item/the-transfer-of-minors-and-the-need-for-legal-certainty-analysis-of-the-barcelona-real-madrid-atletico-madrid-cas-awards#references>> Erişim tarihi: 15 Ekim 2019.

hukuk sistemi kulüplere takdir yetkisi bırakmadığı için kulüpler, kendi bünyelerindeki küçüklerin tescil işlemlerini ilgili oldukları bölgesel federasyonlara yaptırmışlardır. RFEF temsilcileri Barcelona'nın iddialarını destekleyerek, 19bis hükmü kapsamında, ulusal düzeyde futbol oynamayan futbolcuları tescil etmediklerini, küçükler için bir sicil dahi tutmadıklarını ifade etmiştir. Nitekim 19bis maddesi bir kulüple bağlantılı akademilere devam eden küçüklerin akademinin bulunduğu bölgedeki federasyona bildirilmeleri gerektiğini belirtmiş ancak bunun nasıl yapılacağı konusunda herhangi bir düzenleme getirmemiştir. İspanyol kulüpleri de kendi akademilerine katılan küçükler için kendi bölgesel federasyonlarına lisans başvurusu yaptıklarında 19bis hükmünde yer alan bildirim şartını da yerine getirdiklerini sanmışlardır.

CAS, kulüplerin 5. madde bağlamında yaptıkları itirazı haklı bularak İspanya'nın siyasi ve hukuk sisteminin, oyuncuların doğrudan RFEF'e tescil edilmelerini engellediğini ve hukuki yükümlülüklerine uygun davranan kulüplerin bundan sorumlu tutulamayacaklarına karar vermiştir. Bununla birlikte CAS, FSTT'nin 19bis hükmü bakımından aynı yolu takip etmemiştir. *Barcelona* Davasındaki CAS Paneline göre *"FSTT'nin 19bis maddesinde akademilerine katılan küçükleri federasyonlarına bildirme yükümlülüğü, tescil yükümlülüğünden farklıdır. Bu nedenle de bir oyuncuyu tescil ettirmekle kulüp otomatik olarak 'bildirim' yükümlülüğünü yerine getirmiş sayılmayacaktır."*⁵⁶

FSTT'nin UTS hakkındaki 9. ve yabancı oyuncuların tescili hakkındaki 19. maddelerinin ihlali konusunda ise daha farklı bir durum söz konusudur. Yukarıda değinildiği üzere 2015 yılına kadar 12 yaşın üstündeki küçükler için talep edilen UTS, 2015 yılından itibaren 10 yaş üstü çocuklar için talep edilmeye başlanmıştır. Ancak bu değişiklikten önce, 2005 yılında, FSTT'nin uygulanmasına yönelik olarak resmi bir yorum metni yayınlayan FIFA, bu metinde FSTT'nin içeriğinin 12 yaş altı küçükler uygulanmayacağına dair bir ifadeye yer vermiştir. Her ne kadar bu yorum metni hukuki bağlayıcılığa sahip değilse de resmi bir metin olduğu için uygulamada karışıklığa neden olmuş, bunu uluslararası transfer yasağının 12 yaş altı çocuklara uygulanmayacağı şeklinde yorumlayan kulüpler, FIFA'ya göre 9. maddeyi ihlal etmişlerdir. Oysaki 2014 yılında Real Madrid Kulübüne bir mektup gönderen RFEF, 12 yaş altındaki küçüklerin transferi ve tescili için ne kendisinin ne de FIFA'nın onayının gerekli olduğunu belirtmiştir. CAS, *Barcelona* ve *Atletico Madrid* Davalarında 12 yaş altındaki küçük futbolculardan UTS istenmemesinin, uluslararası transfer yasağının bu oyunculara uygulanmayacağı anlamına gelmeyeceğini belirtmiştir. *Real Madrid* Davası'ndaki tek hakem ise sunulan değiller ve iddialar karşısında 12 yaş altı küçük futbolcular için gerek FIFA gerekse ulusal federasyonlar bakımından herhangi bir prosedür olmadığına karar vererek Real Madrid hakkındaki kararın buna göre düzeltilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

⁵⁶ CAS 2014/A/3793 *Fútbol Club Barcelona v FIFA*, Award of 24 April 2015, para.100.

Bu bağlamda *Vada Davası*'nın⁵⁷ yeniden hatırlanmasında fayda vardır. Yukarıda AB-AEA istisnasının uygulanması bakımından değerlendirilen bu davada 15 yaşındaki Valentin Vada'nın anne ve babasının, futbola ilgisi olmayan bir sebeple yabancı bir ülkeye taşındığı tam olarak kanıtlanamadığından FIFA Alt Komitesi, FC Girondins de Bordeaux kulübüne transfer olmasını reddetmişti. Oysaki FIFA, Valentin'in 12 yaşından küçük olan erkek kardeşinin tesciline karşı çıkmamıştı.⁵⁸ Bu bağlamda aynı usul hükümleri hakkında, yaklaşık aynı tarihlerde görülen *Barcelona*, *Real Madrid* ve *Atletico Madrid* Davalarında çelişkili kararlar çıkması spor otoriteleri, kulüpler ve hukukçular nezdinde hukuki güvenlik açısından endişe yaratmıştır. Aslında CAS da hukuki güvenlik ve istikrar ilkesini önemsemekte, bunu kararlarında sık sık vurgulamaktadır. Örneğin, Fenerbahçe Spor Kulübü ile ilgili bir kararında hukuki güvenliğin, diğerlerinin yanında, uygulanacak hükmün, içeriği ve yer yönünden uygulama kapsamı bakımından yeterince açık olmasını gerektirdiğini belirtmiştir.⁵⁹

Barcelona, *Real Madrid* ve *Atletico Madrid* Davalarını takiben, FIFA başta 19. madde olmak üzere küçük futbolcuların korunmasına ilişkin FSTT hükümlerini ihlal ettiği iddiası ile İngiliz Chelsea Futbol Kulübü ve İngiliz Futbol Federasyonu (The Football Association)'na karşı soruşturma başlatmıştır.⁶⁰ Uzun bir soruşturma sürecinin sonunda, 22 Şubat 2019 tarihinde FIFA Disiplin Komitesi, FFTS'nin 19, 5, 9 ve 18bis⁶¹ maddelerinin 29 küçük futbolcu bakımından ihlal edildiğine karar vermiştir. *Chelsea Davası*'nı, İspanyol Kulüplerine karşı açılan önceki davalardan ayıran temel farklardan biri 5. maddenin uygulanması bakımındandır. Hatırlanacağı üzere 5. madde sadece tescilli futbolcuların organize futbola katılabilecekleri hakkındadır. Oysa *Chelsea Davası*nda haklarında 19. maddenin ihlal edildiği iddia edilen küçüklerin çoğunluğu kulüp tarafından deneme sürecinde tutulan ve bu nedenle tescil ettirilmeyen oyunculardır. Ancak FIFA, deneme sürecinde olsalar da bu futbolcuların dahil oldukları durumun organize futbol kapsamında olduğu ve hatta bu oyuncuların resmi maçlara katıldıkları kanaatine varmıştır. *Barcelona Davası*'nda ise aynı durumda olan küçük futbolcular için ihlal kararı çıkmamıştır. Chelsea Futbol Kulübü'nün 7 Temmuz 2019 tarihinde FIFA Temyiz Komitesi'nin kararına karşı CAS'a yaptığı başvurunun sonucu merakla beklenmektedir.

⁵⁷ TAS 2012/A/2862/ *FC Girondins de Bordeaux v FIFA* 11 January 2013 (Vada II).

⁵⁸ CAS 2016/A/4785 *Real Madrid Club de Futbol v FIFA*, para.55.

⁵⁹ CAS 2013/A/3256 *Fenerbahçe Spor Kulübü v UEFA*, award of 11 April 2014.

⁶⁰ Süreçle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Despina Mavromati and Jake Cohen, 'International transfer of minors in football- key takeaways and procedural issues from Chelsea & the FA v. FIFA' (2019), lawinsport.com, <<https://www.lawinsport.com/topics/item/international-transfer-of-minors-in-football-key-takeaways-and-procedural-issues-from-chelsea-the-fa-v-fifa>> Erişim Tarihi 14 Eylül 2019.

⁶¹ FSTT 18bis maddesi, üçüncü kişilerin kulüpler üzerindeki etkisi hakkındadır. Bu maddenin 1. paragrafında yer alan ifade şöyledir: "Hiçbir kulüp, diğer kulüp veya kulüplerle veya üçüncü kişilerle iş ve transfer ilişkisi çerçevesinde bağımsızlığını, politikasını ve takımlarının performansını etkileme imkanı tanıyacak şekilde bir sözleşmesel ilişkiye giremez."

Sonuç

Toplumun kendisi göç, küreselleşme, teknoloji gibi farklı ekonomik ve sosyal nedenlerle hızla evrilirken “çocuk hakları” kavramı da, ulusal, bölgesel ve uluslararası hukuk çerçevesinde bir evrim geçirmekte, her geçen gün bu haklara yenileri eklenmektedir. Bu bağlamda başta BMÇHS olmak üzere, çocuk haklarını koruyan ve düzenleyen uluslararası insan hakları sözleşmelerinin spor hukuku alanında da etki ve yansımalarının görülmesi sürpriz değildir. Özellikle FIFA’nın 2000’li yılların başından itibaren gösterdiği çaba günümüzde meyvelerini vermeye başlamış, çocukların uluslararası transferleri ve ilk tescilleri ile ilgili getirilen hukuki düzenlemeler ve bu alanda TES’in de devreye girmesi ile birlikte artan şeffaflık çocuk istismarlarının azalmasında önemli rol oynamıştır.

FSTT kapsamında, çocuk korumasına yönelik olarak kulüplere, akademilere ve ulusal federasyonlara yüklenen ciddi görev ve sorumluluklar FIFA tarafından oluşturan kuralların kağıt üzerinde kalmayıp etkin biçimde uygulamaya geçmesine katkıda bulunmuştur. Ancak, kasten, ihmal sonucunda ya da iç hukuklarındaki farklı düzenlemeler nedeniyle hala bazı futbol kulüplerinin ve ulusal federasyonların FSTT’nin 19. maddesindeki yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediikleri ya da 19.2 maddesinde yer alan istisnaları dolanmaya çalıştıkları vakalara rastlanması mümkündür. Nitekim yakın zamanda İspanyol kulüplerinden Barcelona ve Real Madrid ile İspanyol Futbol Federasyonu’na verilen ağır cezalar bu durumun en çarpıcı örneklerindendir.⁶²

Her şeye rağmen özellikle küçük futbolcuların uluslararası transferlerinin ve ilk tescillerinin FIFA Alt-Komitesinin denetim ve onayına tabi tutulması bu alanda görülen davaların sayısında önemli bir azalmaya sebep olmuştur. Afrika, Latin Amerika ve Asya ülkelerindeki yetenekli gençler daha iyi bir yaşama kavuşmak ve daha büyük fırsatlar elde edebilmek için Avrupa kıtasına akmaya devam edeceklerdir; ancak bütün bu akının içinde çocukların daha iyi ve etkin korunuyor olmaları futbolun her zaman “iyi oyun” olarak kalmasına hizmet edecektir. Unutulmamalıdır ki yeterli koruma tedbiri alınmadığı için bir çocuk zarar gördüğünde, bundan sadece çocuk ve yakın çevresi değil bütün spor dünyası yara almaktadır.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almamıştır.

⁶² CAS 2014/A/3793 *Futbol Club Barcelona v FIFA*; CAS 2014/A/3813, *Real Federacion Espanola de Futbol v FIFA*; CAS 2016/A/4785 *Real Madrid Club de Futbol v FIFA*.

Bibliyografya/Bibliography

- Armstrong, G, 'The Migration of the Black Panther: An Interview with Eusebio of Mozambique and Portugal' in Armstrong G. ve Giulianotti R. (eds), *Football in Africa: Conflict, conciliation and community* (Basingstoke and New York: Palgrave Macmillan 2004).
- Barnard T, 'Legal and regulatory considerations of minors in sport' (2015) lawinsport.com <<https://www.lawinsport.com/topics/item/legal-and-regulatory-considerations-of-minors-in-sport>> Erişim Tarihi 15 Aralık 2019.
- Başar F, 'Avrupa Birliği Hukuku ve Uluslararası Hukukta Çocukların Göç ve İlticaya İlişkin Hakları' (2019) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi 2 (2) 7-38.
- Commission of the European Communities, White Paper on Sport, COM (2007) 391 final.
- David P, *Human Rights in Youth Sport* (Routledge 2004).
- Darby P, 'Out of Africa: The Exodus of Elite African Football Talent to Europe' (2007) 10, Working USA: The Journal of Labor and Society 56-75.
- Donnelly P and Petherick L, 'Workers' Playtime? Child Labour at the Extremes of the Sporting Spectrum' (2004) 7 (3) Sport in Society 49-57.
- Eliasson I, 'The Gap Between Formalised Children's Rights and Children's Real Lives in Sport' (2015), International Review for the Sociology of Sport 52.
- FIFA Circular No.1542, Amendments to the Regulations on the Status and Transfer of Players. 1 June 2016, <https://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/79/97/47/circularno.1542-amendmentstotheregulationsonthestatutsandtransfersofplayers_neutral.pdf> Erişim Tarihi 18 Ekim 2019.
- FIFA, Circular No. 769, 24th August 2001, https://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/ps_769_en_68.pdf (Son erişim tarihi, 05.08.19).
- FIFA Minor Player Application Guide, 23.02.2017 <https://resources.fifa.com/mm/document/affederation/footballgovernance/02/86/35/28/protectionofminors%E2%80%93%E2%80%9Cminorplayerapplicationguide%E2%80%9D_neutral.pdf> Erişim Tarihi: 15.09.2019.
- FIFA, Transfer Matching System, Global Transfer Market Report 2018, Men's Football, A Review of All Football Transfers in 2018, s. 41 <https://www.fifatms.com/wp-content/uploads/dlm_uploads/2019/01/fifa_tms_gtm_men_A4_online_f01.pdf> Erişim Tarihi 30.09.2019.
- Gonzales E R, 'The Transfer of minors and the need for legal certainty- Analysis of the Barcelona, Real Madrid & Atletico Madrid CAS Awards' (2018) lawinsport.com, 5 <<https://www.lawinsport.com/topics/item/the-transfer-of-minors-and-the-need-for-legal-certainty-analysis-of-the-barcelona-real-madrid-atletico-madrid-cas-awards#references>> Erişim Tarihi 15 Ekim 2019.
- Mavroti D. and Cohen J, 'International transfer of minors in football- key takeaways and procedural issues from Chelsea & the FA v. FIFA' (2019) lawinsport.com, <<https://www.lawinsport.com/topics/item/international-transfer-of-minors-in-football-key-takeaways-and-procedural-issues-from-chelsea-the-fa-v-fifa>> Erişim tarihi: 14 Ekim 2019.
- Malkin, K., Johnston L. and Brackenridge, C. 'A Critical Evaluation of Training Needs for Child Protection in UK Sport, Managing Leisure' (2000), (5) 3 151-160 <<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13606710050084847?needAccess=true>> Erişim tarihi 3 Mayıs 2019.
- Minderhoud and Oosterom-Staples H, 'Obstacles to free movement of young workers', European network on free movement of workers' (2011) 4, <https://www.ru.nl/publish/pages/714304/obstacles_to_free_movement_of_young_workers.pdf> Erişim Tarihi 11 Ekim 2019.
- Murray B. *The World's Game- A History of Soccer* (University of Illinois Press 1998).

- Simmons R. 'Protection of Minors vs. European Law' (2010) 1, European Sports Law and Policy Bulletin-The Bernard Case-Sports and Training Compensation, Sports Law and Policy Centre.
- Turner M and McCrory P, 'Child protection in sport' (2004) British Journal of Sports Medicine <<https://bjsm.bmj.com/content/bjsports/38/2/106.full.pdf>> Erişim tarihi 15 Ekim 2019.
- United Nations (UN), Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation (2012) United Nations Human Rights Office of the High Commissioner, New York.
- Yılmaz S. 'Protection of Minors: Lessons About the FIFA RSTP from the recent Spanish Cases at the Court of Arbitration for Sport' (2018), The International Sports Law Journal, <https://doi.org/10.1007/s40318-018-0126-y> Erişim Tarihi 11 Ağustos 2019.

